

Na P. Aloise Moce OFM vzpomíná Lubomír Mlčoch OFS

Připomínáme si 15 let od úmrtí našeho duchovního asistenta, jak zní oficiální titul v dnešním jazyce SFR. Starší titul „duchovní otec“ je mi bližší, a také lépe vypovídá, čím pro nás P. Alois byl a čím pro nás zůstává i po odchodu na věčnost. Protože on nám a každému jednotlivě byl nejen asistujícím při naší duchovní cestě v následování svatého Františka ve stopách Ježíšových, ale skutečným otcem, který v modlitbě rozmlouval s Bohem o nás - jemu svěřených ovečkách Božích. Díky tomu rozuměl té naší duchovní cestičce i s jejími zákruty a poblouděními často lépe než my sami. Několikrát jsem se přesvědčil, že „do mne vidí jako do kukaček“, a přitom k tomu stačilo jen pár jeho slov, jedna otázka, jakoby jen nesměle vyslovená, s tím jeho neopakovatelně laskavým úsměvem. Ano, právě tak jemně a útlocitně nás otec Alois duchovně vedl, jen jakoby mimochodem, ponechávaje nám na domýšlení, co ten jeho úsměv znamená, a kam míří ten náznak otázky...

Pro otce Aloise služba „třetímu řádu“, bratřím a sestrám žijícím ve světě, byla vlastním ohniskem jeho osobního prožívání spirituality Františkovy, jeho nejvlastnějším povoláním v 1. řádu. Vzhledem k životním okolnostem, do nichž ho Pán postavil, ani nemohl po většinu svého života žít řeholi dle regulí, jak by býval měl. Sloužit bratřím a sestrám „ve světě“ však mohl - vždyť sám žil ve světě s námi - a pro nás.

Mé první bližší setkání s otcem Aloisem se odehrálo v jeho bytě „Na spojce“, a mělo za cíl mé představení a mou prosbu o přijetí do Sekulárního františkánského řádu. Jen několik málo let předtím jsem se navrátil do církve mého dětství po čtvrtstoletí života mimo ni. Byl jsem krátce občansky rozvedený. Tedy žádné terno pro SFR. Návrat do církve a rozvod spolu souvisely (i když ne úplně). Má žena „si mne takového nebrala“. Jejím životním vzorem byl její táta, kterého jsem i já znal jako „člověka spravedlivého“, i když po válce vystoupil z církve, a stal se „věřícím komunistou“ - aby konečně mohlo dojít k naplnění „Božího království na zemi“- když předtím se církev „dala na stranu bohatých“ (?). Můj tchán se ani před smrtí do církve (viditelně) nevrátil, přesto jsem věřil, že Pán ho neodmítl. Tato má víra ve spásu někdejšího nižšího soudního úředníka z let, kdy komunistické soudy odsoudily nevinného otce Aloise do vězení (i když „se nedal na stranu bohatých“) - to byl i z mé strany problém: jak to vězeň komunismu přijme? Skutečnost, že kněz Kristův a učedník Františkův dokázal dokonale odpustit svým někdejšími věznitelům - a jejich nižšímu soudnímu úředníkovi s nimi - i to, že má víra ve věčnou spásu dědy Zemana byla otcem Aloisem přijata - to byla má první velká zkušenost s ryzostí žité víry našeho duchovního vůdce.

V tomtéž bytě „Na spojce“ se konala mše svatá pro okruh oveček otce Aloise, tentokrát při příležitosti jeho životního jubilea. Já nedodržel eucharistický půst a jako jediný jsem nešel ke svatému přijímání. Otec neznal důvody mé neúčasti, ale věnoval mi tehdy zvláštní pozornost a projevil mi svou lásku. Soucítit se mnou. V té době jsem už byl zaměstnancem katolického družstva Concordia, a žil jsem v pocitu, že „nestíhám“, i v tušení, že na svou funkci nestačím. Jel jsem na poslední chvíli, a v časové tísní jsem v metru „v běhu“ snědl rohlík... ten chléb viditelný, který měl nasytit tělo.

Concordia mohla být otcem pochopena a přijata jako „naš podnik“, jako příklad angažovanosti nás, sekulárních františkánů ve světě. Podnik (a jeho části) mohly připomínat někdejší aktivity JUDr. Františka Noska, o němž jsme už tehdy věděli, a o němž otec Alois

vždy mluvil s velkou úctou. Náš duchovní asistent - pokud já vím - nikdy neprojevil podporu našemu duchovnímu snažení v tomto směru. Už v tom jsme mohli a měli poznávat jeho laskavou ruku duchovního vůdce. Co nám tím tehdy chtěl říci, že neříkal nic? Když o tom zpětně uvažuji, tak - aspoň pro mne osobně - v tom měla být pobídka ke zpytování svědomí o motivech našeho „duchovního podnikání“. Do „podnikání“ jsme vstupoval nezištně, pokud jde o „peníze“. Někteří z nás této cestě obětovali možnosti (?) „politické kariéry“. Přesto všechno - byla naše motivace skutečně spiritualitou Františkovou? Existuje i duchovní ctižádost, hledání sebe (a své „slávy“), namísto „větší cti a slávy Boží“. Duchovní sebestřednost, pokušení, jež se nevyhýbá ani následovníkům svatého bratra Františka. Zakuklená pýcha. To asi v rozmluvách s Bohem - „o nás bez nás“ - otec Alois tehdy duchovním zrakem rozpoznával. A já se s tím problémem potýkám dodnes. Díky pozoruhodnému duchovnímu vedení otce Aloise „metodou mlčení“ aspoň vím, co je můj osobní duchovní problém - a jsem za to otci Aloisovi vděčný. Tak jako mým dvěma zpovědníkům za to uplynulé skoro čtvrtstoletí.

Otec Alois vlastně jen zcela výjimečně člověku schválil to, co dělá. Já si vybavuji jen dva případy: můj příspěvek k výročí úmrtí JUDr. Františka Noska - na Spořilově, u svaté Anežky, vlastně v téže době, kdy jsme se tak snažili v Concordii. V tomto případě otec Alois svým jemným způsobem - ale přesto docela jasně - schválil můj zájem o Františka Noska a snahu o zprostředkování jeho poselství života z víry naší generaci. Ten druhý případ je pozoruhodný svým naučením o františkánském vztahu k majetku. Otec někde v rozhlase zaslechl, že jsem přišel s myšlenkou majetkových restitucí – obecně - ne výslovně církevních restitucí. A otec tuto snahu o nápravu majetkových křivd schválil, vlastně mne jedinkrát pochválil. Není to paradox? Františkán - a starost o vracení majetku? To naučení vidím v duchu svatého Františka, který úzkostlivě dbal na to, aby ve věcech majetku - bratří uvažujících o vstup do řádu - se citlivě respektovala svoboda vůle každého. Jen radostné dárce miluje Bůh, násilným vyvlastněním v duchu marxismu nešlo člověka zlepšit ani napravit. A asi něco podobného je dnes v otázce ochoty platit (vyšší) daně z příjmu či z majetku. Politická strana hlásící se ke Kristu je zde v nesnadné situaci: „nalevo“ by měla nabádat „nezávidte“, „napravo“ varovat před tvrdostí srdce („mějte srdce otevřená potřebám bližních“).

Otec Alois se příležitostně vyjádřil i ke „globálním problémům“ a vztahům bohatého Severu (Západu) a chudého Jihu. Vždy zdůrazňoval princip „univerzálního určení statků“ a právo i těch nejchudších na spravedlivý podíl na darech a plodech země a jejich práce. Nejvíce mi vrtá hlavou jeho přesvědčení, že ti chudí celého světa si o ten spravedlivý podíl jednou řeknou. Jak se to má stát, když zjevně nebyl pro „znárodnění“ našeho typu? Někdy v jeho formulacích bylo možno rozpoznat i jakési uznání pro to, co pro obyčejné lidi udělal režim, který jeho samého bezdůvodně věznil.

Tím, co bychom si dnes mohli vzít pro rozpoznání „znamení času“, byl otcův nápadně zdrženlivý postoj k postkomunistickému převratu. Otec Alois nepodléhal euforii doby ani v nejmenším. Jisté dočasné zviditelnění role církve a jmenovitě Františka kardinála Tomáška bral s rezervou („oni ho zatím potřebují“). Poté, kdy se mu zdálo, že bychom mohli přijmout už i hutnější stravu, opatrně zmiňoval potřebu připravenosti „vydávat i svědectví krve“. Kardinál Joseph Ratzinger těsně před svým zvolením papežem měl přednášku o Evropě svatého Benedikta z Nursie v krizi kultury. Tam klade mimo jiné zásadní otázku: jak se to

přihodilo Evropě, z níž šly křesťanské misie do celého světa, že se v jejím lůně vytvořila kultura, která je nepřátelská nejen vůči křesťanství, ale vůči náboženskému vnímání světa vůbec? My máme často tendenci hovořit o naší době jako o čase náboženské svobody, jakou jsme dosud v historii nikdy nezažili... Jak se mají k sobě tyto dvě interpretace „znamení času“?

Tuto otázku nám dál klade otec Alois.

Loučení otce Aloise s námi a se světem trvalo nějaký čas. Vybavuji si jeho poslední účast na pěší pouti z Vlašimi do Hrádku u Vlašimi, krajem a ke kostelu jeho srdci zvlášť drahému. A potom mši svatou k výročí jeho kněžského svěcení v kostele svatého Františka „Na Habrovce“. Už nějakou dobu předtím otec ztrácel paměť a soustředění a měli jsme obavy, jak zvládne liturgii. Dostalo se mu daru a milosti a nám všem s ním. Na prostranství vedle kostela potom ještě sám pojmenoval tu velkou milost, jíž se nám všem na jeho osobě (jak s velkou pokorou uvedl) dostalo. A ta milost se skutečně vznášela nad naším bratrským a sesterským posezením onoho odpoledne, kdy nám všem bylo dáno uvědomit si, jakým obdarováním pro nás život otce Aloise byl.

Každoroční pout' do Hrádku u Vlašimi, a poté návštěva hrobu otce Aloise v blízkých Radošovicích, je pro mne, a věřím, že nejen pro mne, jakýmsi stálým obnovováním duchovního pouta, které mezi námi a otcem vzniklo, které dál trvá, a které je dál velkou pomocí v udržení naší duchovní integrity a věrnosti spiritualitě svatého Františka.

Bohu díky, a díky otci Aloisovi.

V Kostelci nad Černými lesy 16. srpna 2010

Lubomír Mlčoch OFS